ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ធនាគារជាតិ នៃ កម្ពុជា

លេខ...

សុន្ទរកថា

ឯកឧត្តម យឹម លាត ទេសាភិបាលរង ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា

ថ្លែងក្នុងទិវាប្រាក់រៀល ខួបលើកទី៤៦ នៃការដាក់ឱ្យចរាចរប្រាក់រៀលឡើងវិញ

ថ្ងៃទី២០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២៦ នៅវិទ្យាស្ថានបច្ចេកទេសធនាគារ

- **សូមគោរព ឯកឧត្តម លោកជំទាវ ឧកញ៉ា លោក លោកស្រី នាងកញ្ញា ជាទីគោរពរាប់អាន!**

១. ខ្ញុំមានសេចក្តីសោមនស្សរីករាយ និងកិត្តិយសយ៉ាងខ្លាំងចំពោះការអញ្ជើញចូលរួម របស់ឯកឧត្តម លោកជំទាវ លោក លោកស្រី នាងកញ្ញា និងភ្ញៀវកិត្តិយសទាំងអស់ ក្នុងកម្មវិធីដ៏មានអត្ថន័យនាថ្ងៃនេះ ដើម្បីអបអរសាទរខួបលើកទី៤៦ នៃការដាក់ឱ្យចរាចរប្រាក់រៀលឡើងវិញ ព្រមទាំងសម្ពោធ និងផ្សព្វផ្សាយលទ្ធផលស្រាវជ្រាវសំខាន់ៗចំនួនពីរ រវាងធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ជាមួយរដ្ឋសភាជាតិ និងកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ (UNDP)។

២. ថ្ងៃនេះ កាលពី ៤៦ឆ្នាំមុន គឺជាព្រឹត្តិការណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏សំខាន់ ដែលប្រាក់រៀលត្រូវបានដាក់ឱ្យចរាចរឡើងវិញ បន្ទាប់ពីរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ប៉ុល ពត ដែលបានបំបាត់រូបិយវត្ថុជាតិទាំងស្រុង។ ក្នុងដំណើរនៃការស្តារឡើងវិញនេះ ប្រាក់រៀលបានឆ្លងកាត់ឧបសគ្គជាច្រើន ជាពិសេសការបាត់បង់ទំនុកចិត្ត និងភាពទន់ខ្សោយនៃសេដ្ឋកិច្ច មុននឹងអាចបន្តពង្រឹងតួនាទីរបស់ខ្លួនឡើងវិញជាបន្តបន្ទាប់ រហូតមានថ្ងៃនេះ។

៣. ហេតុដូចនេះ ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណ និងអបអរសាទរយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះប្រជាជនកម្ពុជាទាំងមូល ដែលបានចូលរួមគាំទ្រ និងជឿជាក់លើប្រាក់រៀលជាបន្តបន្ទាប់។ ទំនុកចិត្តរបស់ប្រជាជន គឺជាមូលដ្ឋានដ៏រឹងមាំដែលបានគាំទ្រឱ្យប្រាក់រៀលអាចឈរជើងឡើងវិញ និងបន្តរីកចម្រើនយ៉ាងមាំមួនរហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ។

ប្រអប់សំបុត្រលេខ ២៥, ឡូត៍លេខ ៤៨ ផ្លូវលេខ ១០២ កែងនឹងផ្លូវលេខ ១៩ សង្កាត់វត្តភ្នំ ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ , ទូរស័ព្ទ : (៨៥៥-២៣) ៧២២ ៥៦៣, ទូរស័ព្ទ / ទូរសារ : (៨៥៥-២៣) ៤២៦ ១១៧

អង្គពិធីជាទីមេត្រី!

៤. បើយើងក្រឡេកត្រឡប់ទៅកាន់ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា នឹងឃើញថា រូបិយវត្ថុតែងមានតួនាទីសំខាន់ក្នុងការពង្រឹងអធិបតេយ្យភាពជាតិ និងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច។ ចាប់តាំងពីសម័យចេនឡា រហូតដល់សម័យអង្គរសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចភាគច្រើននៅតែពឹងផ្អែកលើការដោះដូរទំនិញ និងការប្រើប្រាស់រូបិយប័ណ្ណបរទេសមួយចំនួនតូច ដែលបង្ហាញថា នៅមិនទាន់មានរូបិយវត្ថុជាតិជាផ្លូវការឡើយ។ ទោះជាយ៉ាងណា ព្រះមហាក្សត្រខ្មែរ ទ្រង់បានខិតខំបង្កើតរូបិយវត្ថុជាតិជាបន្តបន្ទាប់ ប៉ុន្តែមិនអាចរក្សាបានយូរអង្វែង ដោយសារអស្ថិរភាពនយោបាយ និងសង្គ្រាម។ រហូតមកដល់សម័យអាណានិគមបារាំង កម្ពុជាបានចាប់ផ្តើមអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធរូបិយវត្ថុឡើងវិញឱ្យមានលក្ខណៈច្បាស់លាស់ជាងមុន ប៉ុន្តែដំណើរនេះត្រូវបានរំខានដោយសង្គ្រាមជាបន្តបន្ទាប់ រហូតដល់ការលុបបំបាត់ប្រាក់រៀលទាំងស្រុងក្នុងរបប ប៉ុល ពត។ ដើម្បីយល់ឱ្យកាន់តែច្បាស់អំពីដំណើរវិវត្តន៍នេះ ខ្ញុំសូមលើកទឹកចិត្តឱ្យអង្គពិធីទាំងអស់ ទស្សនាសារមន្ទីរ ព្រះស្រីឞ្សានវឌ្ឍន៍ ដើម្បីស្វែងយល់បន្ថែមអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏មានតម្លៃនេះ។

៥. ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា រូបិយវត្ថុជាតិគឺជាគ្រឹះសំខាន់មួយសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងភាពរឹងមាំរបស់ប្រទេស។ ក្នុងបរិបទនេះ គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុមានតួនាទីស្នូលក្នុងការរក្សាស្ថិរភាពសេដ្ឋកិច្ច និងគាំទ្រកំណើន ខណៈដែលប្រាក់រៀល ជារូបិយវត្ថុជាតិ ដែលបំពេញមុខងារសំខាន់ក្នុងការទូទាត់ ការកំណត់តម្លៃ និងការសន្សំ។

ដូច្នេះ ដើម្បីពង្រឹង និងលើកកម្ពស់គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុកម្ពុជាឱ្យកាន់តែរឹងមាំ និងអាចរីកចម្រើនប្រកបដោយចីរភាព ការសិក្សាស្រាវជ្រាវមានតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការគាំទ្រការរៀបចំគោលនយោបាយ និងជំរុញការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀល ឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព។

៦. ក្នុងន័យនេះ ខ្ញុំសូមចែករំលែកសង្ខេបអំពីលទ្ធផលស្រាវជ្រាវសំខាន់ៗចំនួនពីរ ដែលធនាគារជាតិនៃកម្ពុជាបានសហការ៖

- **ទី១** ស្តីពី «ដុល្លារូបនីយកម្ម និងផលប៉ះពាល់ក្នុងវិស័យកាត់ដេរ ផលិតស្បែកជើង ផលិតផលធ្វើដំណើរ និងកាបូបនៅកម្ពុជា» ជាមួយកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ (UNDP)។

ការសិក្សានេះត្រូវបានអនុវត្តឡើងក្នុងគោលបំណងស្វែងយល់ឱ្យបានច្បាស់ពីទំនាក់ទំនង រវាងលំហូរទុនវិនិយោគបរទេស និងការប្រើប្រាស់រូបិយវត្ថុក្នុងវិស័យនេះ ដែលមានការភ្ជាប់គ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធ ចាប់ពីការទទួលជាប្រាក់ដុល្លារអាមេរិក រហូតដល់ការបម្លែង និងការប្រើប្រាស់ជាប្រាក់រៀលក្នុងជីវភាពប្រចាំថ្ងៃ ដែលមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ការរៀបចំគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ និងការលើកកម្ពស់តួនាទីរបស់ប្រាក់រៀល។

លទ្ធផលស្រាវជ្រាវបានបង្ហាញថា វិស័យនេះនៅតែពឹងផ្អែកខ្លាំងលើប្រាក់ដុល្លារអាមេរិក ជាពិសេសក្នុងការទទួលទុនវិនិយោគពីបរទេស និងការបើកប្រាក់ខែជាដុល្លារអាមេរិក ខណៈដែលកម្មករភាគច្រើនវិញចំណាយជាប្រាក់រៀលសម្រាប់ជីវភាពប្រចាំថ្ងៃ។ ភាពមិនត្រូវគ្នានៃរូបិយវត្ថុនេះ បានបង្កើតជាបន្ទុកបន្ថែមសម្រាប់កម្មករ ដោយពួកគេត្រូវបម្លែងប្រាក់ដោយខ្លួនឯង និងបាត់បង់ចំណូលប្រហែល ១,២% ជាពិសេសសម្រាប់អ្នកមានចំណូលទាប។

ទន្ទឹមនេះ ក៏មានសញ្ញាវិជ្ជមានថា កម្មករនិងសហគ្រាសមួយចំនួន កំពុងចាប់ផ្តើមប្តូរទិសទៅរកការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀលកាន់តែច្រើន ប្រសិនបើមានស្ថិរភាពអត្រាប្តូរប្រាក់ និងប្រព័ន្ធទូទាត់មានភាពងាយស្រួល។ ដូច្នេះ ការសិក្សានេះមិនត្រឹមតែបង្ហាញពីបញ្ហាប្រឈមប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងផ្តល់ទិសដៅច្បាស់លាស់សម្រាប់ការកែលម្អ។ ក្នុងន័យនេះ ការលើកកម្ពស់ការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀល មិនមែនជាជម្រើសទេ ប៉ុន្តែជាភាពចាំបាច់ដែលត្រូវអនុវត្តជាបន្តបន្ទាប់ ដើម្បីពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ និងស្ថិរភាពសេដ្ឋកិច្ចជាតិ។

- ទី២ ស្តីពី ការអង្កេតលើការប្រើប្រាស់រូបិយវត្ថុនៅក្នុងវិស័យសាធារណៈ ដែលជាគម្រោងសហការរវាងធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា និងរដ្ឋសភាជាតិ។ ការសិក្សានេះមានគោលបំណងស្វែងយល់អំពីតួនាទី និងការចូលរួមរបស់វិស័យសាធារណៈក្នុងការគាំទ្រ និងលើកកម្ពស់ការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀល ជាពិសេសក្នុងប្រតិបត្តិការដែលទាក់ទងនឹងចំណូល-ចំណាយរដ្ឋ។

លទ្ធផលបានបង្ហាញថា ទោះបីកម្ពុជាមានកម្រិតដុល្លារូបនីយកម្មខ្ពស់ក៏ដោយ ក៏វិស័យសាធារណៈនៅតែប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀលជាចម្បង។ ទោះយ៉ាងណា ក្នុងសកម្មភាពមួយចំនួនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបរទេស

ការប្រើប្រាស់ប្រាក់ដុល្លារអាមេរិកនៅតែមាន ហើយក៏បង្ហាញពីបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ដែលមានដូចជា ការសម្របសម្រួលមិនទាន់រឹងមាំ និងកង្វះទិន្នន័យ។ អ្វីដែលសំខាន់នោះ គឺលទ្ធផលនេះបានបញ្ជាក់ថា វិស័យសាធារណៈអាចក្លាយជាចំណុចចាប់ផ្តើមដ៏សំខាន់ ក្នុងការជំរុញការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀលឱ្យកាន់តែទូលំទូលាយ។ ក្នុងន័យនេះ ការសិក្សាបានណែនាំឱ្យបន្តពង្រឹងការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀលក្នុងប្រតិបត្តិការរដ្ឋ តាមរយៈការអនុវត្តគម្រោងសាកល្បងក្នុងវិស័យសំខាន់ៗ ព្រមទាំងការបង្កើតយន្តការសម្របសម្រួល និងប្រព័ន្ធចែករំលែកទិន្នន័យរវាងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីធានាបាននូវការអនុវត្តប្រកប ដោយប្រសិទ្ធភាព។

៧. ក្នុងទិសដៅដែលបាននិងកំពុងបន្ត រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដោយមានក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ និងធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ជាស្ថាប័នដឹកនាំ កំពុងរៀបចំសេចក្តីព្រាងយុទ្ធសាស្ត្រថ្នាក់ជាតិ ស្តីពីការលើកកម្ពស់ប្រាក់រៀល។ យុទ្ធសាស្ត្រនេះនឹងកំណត់ទិសដៅ និងវិធានការជាក់លាក់ ដើម្បីធានាថា ការលើកកម្ពស់ការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀល អាចអនុវត្តបានយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព និងសង្គតិភាព ព្រមទាំងធ្វើឱ្យការអនុវត្តគោលនយោបាយ មានភាពច្បាស់លាស់ និងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ។
ក្នុងន័យនេះ ខ្ញុំសូមអំពាវនាវដល់ ឯកឧត្តម លោកជំទាវ លោក លោកស្រី និងនាងកញ្ញា ទាំងអស់ ចូលរួមគាំទ្រ និងប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀលឱ្យកាន់តែទូលំទូលាយ ព្រមទាំងជំរុញការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀលក្នុងវិស័យរបស់ខ្លួនឱ្យកាន់តែសកម្មថែមទៀត។

៨. មុននឹងបញ្ចប់ ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ ចំពោះភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ដែលបានចូលរួមសហការនិងគាំទ្រយ៉ាងសកម្ម ក្នុងការស្រាវជ្រាវលើស្ថានភាពដុល្លារូបនីយកម្ម និងការរៀបចំគោល-នយោបាយ លើកកម្ពស់ប្រាក់រៀល។ ជាពិសេស ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះរដ្ឋសភាជាតិ ទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិជប៉ុនប្រចាំកម្ពុជា (JICA) មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ (IMF) ធនាគារពិភពលោក (WB) និងកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ (UNDP) ដែលបានរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងការគាំទ្រការស្រាវជ្រាវ និងការដាក់ចេញវិធានការគោលនយោបាយ សំដៅពង្រឹងតួនាទីប្រាក់រៀល ក្នុងការរក្សាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងគាំទ្រការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយចីរភាព។

៩. ជាទីបញ្ចប់ ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ ចំពោះ ឯកឧត្តម លោកជំទាវ លោក លោកស្រី និង នាងកញ្ញា ទាំងអស់ ដែលបានអញ្ជើញចូលរួមក្នុងកម្មវិធីនាពេលនេះ និងសូមជូនពរឱ្យជួបប្រទះតែពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការ គឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ និងពលៈ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

១០. ខ្ញុំសូមប្រកាសបើក **ពិធីអបអរសាទរខួប ៤៦ឆ្នាំ នៃការដាក់ឱ្យចរាចរប្រាក់រៀលឡើងវិញ** ក្នុងពេលនេះ។

សូមអរគុណ!